F ne compoſitum eſtimes:ſicut enim pater habet vitam in ſeipſo,ita dedit & filio vitam habere.ergo ſicut patrem non vtiq; dices com
Tom.2. poſitum eſſe,ita nec filium. O R I. Vel aliter.Oportet ſcire quòd ſaluator quædam dicit non ſibi eſſe, ſed alijs , quædam vero & ſibi & alijs.In hoc ergo quòd dicitur. Quod factum eſt in verbo,vita erat.ſcrutandū eſt , an ſibi & alijs vita eſt, vel alijs tātum.etſi alijs,quibus alijs?idem

h Et vita erat lux hominum.
i Lux in tenebris lucet & tenebrę eam nō comprǽhenderunt.
K Fuit homo miſſus a Deo cui

autem eſt vita & lux.Lux autem hominū eſt.ſit itaque hominum vita quorum eſt lux,& ſic in eo quòd dicitur vita,ſaluator non ſibi ſed alijs.hæc quidem vita verbo prçexiſtenti aderit,ex eo quòd expiata a peccatis anima ſit ſerena:vita inſeratur ei, qui verbi dei ſe ſuſceptibilem ſtatuit.vnde verbum quidem in principio nō dixit factum.non enim erat quando principium verbo careret. Vita autem hominum non ſemper erat in verbo:ſed hæc vita hominum facta eſt,eo quòd vita eſt lux hominum:cum enim homo nō
G erat,nec lux hominum erat,luce ſecundum habitudinem ad homines intellecta.& ideo dicit.Quod factum eſt in verbo,vita erat, non autem quod erat in verbo,vita erat.Inuenitur autem alia litera non incongrue habēs.Quod factum eſt in eo,vita eſt.Si autem intelligamus vitam hominum quę in verbo ſit,eum eſſe qui dixit. Ego ſum vita.fatebimur neminem infidelium Chriſti viuere : ſed cunctos eſſe mortuos qui non viuunt in Deo.

h ¶ T H E O. Dixerat.In ipſo vita erat,ne putares quòd abſque vita ſit verbum: ſed vita ſit ſpiritalis & lux rationalibus cunctis,vnde dicitur.{Et vita erat lux hominū}q.d.lux iſta nō eſt ſen
Tract.1. ſibilis,ſed intellectualis illuminans ipſam animam. A V G. ſuper Ioannem.Ex ipſa enim vita illuminantur homines, pecora non illuminantur:quia non habent rationales mentes : quæ poſſint videre ſapientiam. homo autem factus ad imaginem Dei, habet rationalem mentem per quam poſſit percipere ſapientiam,ergo illa vita per quam facta ſunt omnia,lux eſt,& non quorumcunq; animalium,ſed hominum.T H E O. Non autem dixit lux eſt ſolum
H Iudæis:ſed omnium hominum.Omnes enim homines inquātum intellectum & rationem recepimus ab eo quod nos condidit verbo,intantum ab eo illuminari dicimur, nā ratio nobis tradita per quam rationales dicimur,lux eſt ad operanda nos dirigens & non
Tom.2. operanda. O R I G. Non eſt autem prætermittendum ꝙ vitam præmittit luci homiuum,inconſequens enim erat illuminari non viuentem , & aduenire illuminationi vitam . ſi autem idem eſt . Vita erat lux hominum,quòd ſolum hominum erit Chriſtus lux atque vita ſolorum hominum,hoc autem opinari hæreticum eſt. Non igitur quicquid dicitur aliquorum illorum ſolum eſt.Scriptum eſt enim de Deo,quòd ſit Deus Abrahā,Iſaac,& Iacob, nō tamen iſtorum tantum patrum dictus eſt Deus,nō ergo ex eo quòd dicitur.Lux hominum.excluditur quin ſit aliorum:alios vero cōtinens,eo quod eſt.Faciamus hominem ad imaginem noſtrā,quicquid ad imaginem ac ſimilitudinem Dei factum eſt intelligi debet per hominem . Sic igitut lux hominum lux cuiuſlibet rationalis creaturę eſt .

I
Tract.1. i ¶ A V G V S T. ſuper Ioannem. Quia vita illa eſt lux hominum,ſed ſtulta corda capere iſtam lucem non poſſunt:quia peccatis ſuis aggrauantur , vt eam videre non poſſint, ne ideo cogitent quaſi abſentem eſſe lucem:quia eam videre non poſſunt.Sequitur. {Et lux in tenebris lucet,& tenebrę eam nō comprehenderunt. } Quomodo enim homo poſitus inSole cęcus, præſens eſt illi ſol ? ſed ipſe ſoli abſiſtens eſt,ſic omnis ſtultus cęcus eſt, & præſens eſt illi ſapiētia.Sed cum cęco præſens eſt,oculis eius abſiſtens eſt,non quia illa ipſi abſiſtens eſt : ſed quia ipſe abſiſtens eſt ab illa. O R I.
In Ioā. 52. Tenebrę autem huiuſmodi hominum non natura ſunt,ſecundum illud Pauli. Eramus aliquando tenebrę,nunc autem lux in domi-
Homi.2. in diu. locos. no. O R I G. in Homilia. Vel aliter.Lux in tenebris fidelium animarum lucet a fide inchoans,ad ſpem trahens.Imperitorum vero cordium perfidia & ignorantia lucem verbi Dei in carne fulgētis non compræhenderunt:ſed iſte ſenſus moralis eſt. Phyſica ve-
K ro horum verborum theoria talis eſt,humana natura etſi non peccaret,ſuis proprijs viribus lucere non poſſet. Non enim naturaliter lux eſt: ſed particeps lucis : capax ſiquidem ſapientiæ eſt , non ipſa ſapientia.Sicut ergo aer per ſemetipſum non lucet: ſed tenebrarum vocabulo nuncupatur:ita noſtra natura dum per ſeipſam conſideratur,quædam tenebroſa ſubſtantia eſt, capax ac particeps lucis ſapientiæ,& ſicut aer dum ſolares radios participat, non dicitur per ſe lucere,ſed Solis ſplendor in eo apparere , ita rationabilis noſtræ naturæ pars,dum præſentiam verbi Dei poſſidet,non per ſe res intelligibiles & Deum ſuum,ſed per inſitum ſibi diuinū lumen cognoſcit . Lux itaque in tenebris lucet:quia Dei verbum vita,& lux hominum in noſtra natura quę per ſe inueſtigata & cōſiderata informis quædam tenebroſitas inuenitur,lucere non deſinit. & quoniam ipſa lux omni creaturæ eſt incompræhenſibilis.
Hom. 14. {Tenebrę eam non comprehenderunt.} C H R Y. Vel aliter.Totum ab illo loco.Et vita erat lux hominum,primum nos de condi
tione docuerat,deinde dicit,& quæ ſecundum animam bona præbuit nobis veniens verbum,vnde dicit.{Et vita erat lux hominū.} Non dicit lux Iudæorum:ſed vniuerſaliter hominum . non enim Iudæi ſolum ad Deum:ſed & Gentiles ad hanc venerunt cognitionem. Nō autem adiecit , et Angelorum: quoniam et de natura humana ſermo eſt, quibus uerbū venit euāgelizans bo-
To.2.in Io. na. ORIG. Quærunt autem,quare nō uerbum lux hominum dictum eſt:ſed uita quæ in uerbo ſit,quibus reſpondemus:quia uita quæ ad præſens,non ea quæ communis eſt rationalium & irrationaliū creaturarum:ſed quæ adiungitur uerbo quod in nobis ſit per participationem uerbi primarij ad diſcernendum apparentem uitam,& non ueram & cupiēdam ueram uitam. Prius ergo participamus uitam quæ apud quoſdam quidem eſt potentia actu lux, ſcilicet, non ſunt auidi perquirere quæ ad ſcientiam pertinent, apud quoſdam uero & actu lux efficitur, qui ſecundum Apoſtolum æmulantur dona meliora, ſcilicet, uerbum ſapientiæ:ſi tamen & tunc idem eſt uita & lux hominum, nullus manēs in tenebris perfecte uiuere comprobatur,nec quiſquam ui-
Homi.4. uentium conſiſtit in tenebris. CHRISO. Vita enim adueniente nobis ſolutum eſt mortis imperium,& luce lucente nobis non vltra ſunt tenebræ:ſed ſemper manet uita quā mors ſuperare non poteſt:nec tenebræ lucē.unde ſequitur.{Et lux in tenebris lucet.} Tenebras mortem & errorem dicit,nam lux quidem ſenſibilis nō in tenebris lucet:ſed ſine illis.Prædicatio uero Chriſti in medio errore regnanti fulſit, & eum diſparere fecit,& in uitam mortem fecit mortuus Chriſtus,ita eam ſuperans,ut eos qui detinebantur reduceret. Quia igitur neque mors eam ſuperauit, neque error: ſed fulgida eſt eius prædicatio ubique,& lucet cum propria fortitudine,propterea ſubdit. Et tenebræ eam non comprehenderunt.
Tom.2. ORIGEN. Eſt etiam ſciendum,quòd ſicut lux hominum nomen eſt duarum ſpiritualium rerum:ſic & tenebræ.Dicimus enim hominum lucem poſſidentem opera lucis perficere, & etiam cognoſcere quaſi illuſtratum lumine ſcientiæ.& ecōtrario tenebras dicimus illicitos actus,& eam quæ uidetur ſcientiam,non eſt autem. Sicut autem pater lux eſt,& in eo tenebræ non ſunt ulle, ſic & ſaluator. Sed quia ſimilitudinem carnis peccati ſubijt,non incongrue de eo dicitur quòd tenebræ in eo ſunt aliquæ,ipſo in ſe ſuſcipiente noſtras tenebras ut eas diſſiparet. Hæc igitur lux quæ facta eſt vita hominū radiat in tenebris animarum noſtrarum,& uenit ubi princeps tenebrarum harum cum genere bellat humano. Hanc lucem perſecute ſunt tenebræ, quod patet ex his quæ ſaluator & eius filij ſuſtinent,pugnantibus tenebris contra filios lucis. Verum,quia Deus patrocinatur, non inualeſcunt. unde non appræhendunt lucem, uel quia celeritatem curſus lucis ſubſequi nō ualent propter propriam tarditatem. uel quia ſi ſuperuenientem expectant,fugantur luce appropinquante. Oportet autem id conſiderare quòd non ſemper tenebræ in ſiniſtra parte ſumuntur:ſed quandoque in bona,ſecundum illud Pſalmi. Poſuit tenebras latibulum ſuum,dum ea quæ ſunt erga Deum,ignota & imperceptibilia ſunt.De hac ergo laudata caligine dicam, quoniam uerſus lucem pergit,illamque apprehēdit,quia quod erat caligo dum ignorabatur,in lucem cognitam uertitur ei qui didicit.A V G V S T.
Cap.29.cir. finem. decimo de Ciuitate Dei. Hoc autem initium ſancti euangelij quidam Platonicus aureis litteris perſcribendum,& per omnes eccleſias in locis eminentiſſimis præponendum eſſe dicebat. B E-
Ca.1.in Io. D A. Non alij Euangeliſtæ Chriſtum in tempore natum deſcribunt,Ioannes uero eundem in principio teſtatur fuiſſe dicens. In principio erat uerbum. Alij inter homines eum ſubito appa-ruiſſe commemorant , ille ipſum apud deum ſemper fuiſſe teſtatur dicens. Alij ipſum uerum hominem,ille uerum confirmat Deum dicens.Et Deus erat uerbum. Alij hominem apud homines eum temporaliter conuerſatum, ille Deum apud Deum in principio manentem oſtendit dicens. Hoc erat in principio apud deum Alij magnalia quæ in homine geſſit perhibent , ille quod omnem creaturam per ipſum Deus pater fecerit , docet dicens . Omnia per ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil.
Trac.2.ſpar ſim. k ¶ A V G V S T I. Ea quæ dicta ſunt ſuperius,de diuinitate Chriſti dicta ſunt,qui ſic uenit ad nos,ſecundū quod apparuit homo. Quia igitur ſic erat homo,ut lateret in illo Deus, miſſus eſt ante illum magnus homo,per cuius teſtimonium inueniretur plus
Tract.2. Hom.5. quàm homo.& quis eſt hic?Fuit homo. T H E. Non Angelus ut ſuſpitionem multorum deſtrueret. A V G.Et quomodo poſſet iſte uerum de Deo dicere niſi Miſſus a Deo? CHRY. Nihil de reliquo humanum eſſe eſtimo eorum quæ dicuntur ab illo, non enim quæ eius ſunt: ſed quæ mittentis omnia loquitur : ideo & Angelus nuncupatus eſt a Propheta dicente. Ego mitto Angelum meum. Angeli enim uirtus eſt nihil proprium dicere. Hoc
Orig.in Io. autem quod dicit.Fuit miſſus non eius qui ad eſſe proceſſus oſtenſiuum eſt.Sicut autem Iſaias miſſus fuit, nō aliunde:quàm a mundo:

A do:ſed a ſtatu quo uidit dominum ſedentem ſuper ſolium excelſum & eleuatum ad plebem, ſic & Ioannes a deſerto ad baptizandum mittitur. Ait enim,Qui miſit me baptizare, ille mihi dixit.
Tract.2. Super quē videris &c. A V G.Quid vocabatur? Cui nomen erat Ioannes. A L C V I. ideſt gratia Dei,vel in quo eſt gratia,qui gratiam noui teſtamenti, ideſt Chriſtū ſuo teſtimonio primum mundo innotuit.Vel Ioannes interpretatur cui donatum eſt , quia per gratiam dei donatum eſt illi , regem regum non ſolum præcurrere: ſed etiam baptizare.

nomē erat Ioannes Hic venit in teſtimonium , vt teſtimonium perhiberet de lumine, vt omnes crederent per illum.Non erat ille lux,ſed vt teſtimonium perhiberet de lumine .

Tracta.2. Tomo 2. A V G.Quare venit?{Hic venit in teſtimoniū,vt teſtimoniū perhiberet de lumine.} ORI.
B Quidā improbare nituntur edita de Chriſto teſtimonia prophetarum dicentes.Non egere teſtibus Dei filium habentem credulitatis ſufficiētiam,tum in his quæ protulit ſalubribus verbis, tum in mirabilibus operibus ſuis . Siquidem & Moyſes credi meruit per verbum & virtutes,non egens præuijs teſtibus. Ad hoc dicendum eſt,quòd multis exiſtentibus cauſis inducentibus ad credendum, plerumque quidam ex hac demonſtratione nō admirantur, ex alia vero habent cauſam vt credant . Deus autem eſt qui pro cunctis hominibus homo factus eſt. Conſtat igitur quoſdam ex dictis propheticis ad Chriſti admirationem coactos,mirantes tot prophetarum ante eius aduentum vocem, conſtituentes natiuitatis eius locum,& alia huiuſmodi.Illud quoq; aduertendum,quòd prodigioſæ virtutes ad credendum prouocare poterant eos qui tempore Chriſti erant,non autem poſt longa tempora non fabuloſa quædam eſtimata fuerunt,plus enim peractis virtutibus facit ad credulitatem,quæ cum virtutibus quæritur prophetia . Eſt autem & tale quid dicere , quòd quidam in hoc quòd teſtimoniū
C præbent Deo,honorati ſunt . Priuare vult ergo chorum prophetarum ingenti gratia , qui dicit illos non oportere de Chriſto teſtimonium exhibere.Acceſſit autem his Ioannes,vt teſtimonium
Hom.5. de luce perhibeat. C H R I S O S T O. Non ea indigente teſtimonio : ſed propter quid ipſe Ioannes docet,dicens . {Vt omnes crederent per illū.} Sicut enim carnē induit ne omnes perderet, ita & præconem hominem miſit , vt cognatam audientes vocem, facilius aduenirent. B E D A. Non autem ait: Vt omnes crederent in illum . Maledictus enim homo qui confidit in homine , ſed vt omnes crederent per illum , hoc eſt per illius teſtimonium crederent in lucem . T H E O. Si vero aliqui non crediderint , excuſabilis permanet ipſe . Nam etſi aliquis includens ſe in domo caliginis , & ipſum Solis radius non illuſtret , ipſe cauſam tribuit & non ſol , ſic Ioannes, vt omnes crederent miſſus fuit, ſed ſi minime conſecutum eſt , ipſe huius rei cauſa non extitit. C H R Y S O S T O. Quia vero multum apud nos ma-
D ior qui teſtatur , eo qui teſtimonium perhibet & dignior fide eſſe videtur , ne quis & de Ioanne hoc ſuſpicetur , hanc ſuſpitionem deſtruit dicens . {Non erat ille lux : ſed vt teſtimonium perberet de lumine.} Si vero non huic inſtans opinioni hoc reſumpſit,vt teſtimonium perhiberet de lumine,ſuperfluum eſſet quod dicitur , & magis iteratio ſermonis quàm explanatio doctrinæ . T H E O. Sed dicet aliquis, ergo neque Ioannē neque ſanctorum quempiam lucem eſſe vel fuiſſe dicemus:ſed ſi ſanctorum aliquem lucem velimus dicere, ponemus lucem abſque articulo , vt ſi interrogatus fueris, vtrum Ioannes eſt lux ſine articulo,ſecure concedas : ſi vero cum articulo, non concedas. Non enim eſt ipſa lux principalior : ſed lux dicitur,quia ſecundum participationem lucem habeat a vero lumine .

Tract. 2. Hom.6. l ¶ A V G V S T. De quo lumine Ioannes teſtimonium perhibeat,oſtendit dicens.{Erat lux vera. C H R Y S O S. Vel aliter.
E Quia ſuperius de Ioanne dixerat quòd venit,& miſſus eſt , vt teſtetur de luce,ne quis hoc audiens propter teſtantis recentem præſentiam,& de eo cui teſtimonium perhibetur,talem quandam ſuſpitionem accipiat , reduxit mentem, & ad eam quæ ſupra omne
Tract. 2. principium eſt,tranſmiſit exiſtentiam dicens. {Erat lux vera.} A V G V. Quare additum eſt,vera ? quia & homo illuminatus dicitur lux : ſed vera lux illa eſt quæ illuminat . nam & oculi noſtri dicuntur lumina,& tamen niſi aut per noctem lucerna accendatur, aut per diem ſol exeat, lumina illa ſine cauſa patent , vnde ſubdit. {Quæ illuminat omnē hominem.} Si omnem hominē.ergo & ipſum Ioānem. Ipſe ergo illuminabat,a quo ſe demonſtrari volebat. Quomodo enim plerumque ſit vt in aliquo corpore radiato cognoſcatur ortus eſſe ſol,quē oculis videre non poſſumus, quia qui ſautios habent oculos,idonei non ſunt videre parietē illuminatū aut aliquid huiuſmodi,ſic omnes ad quos venerat Chriſtus,minus erant idonei eum videre. Radiauit Ioannem,& per illum confitentem ſe illuminatum , cognitus eſt ille qui illuminat: dicit autē:{Venientem in hunc mundum.}nam ſi illinc non rece

A deret,non eſſet illuminandus : ſed ideo hic illuminandus : quia illinc receſſit , vbi homo poterat eſſe illuminatus. T H E. Erubeſcat Manichæus qui conditor maligni & tenebroſi nos aſſerit creaturas. Non enim illuminaremur , ſi veri luminis creaturæ non eſſemus. CHRY.Vbi ſunt etiam qui nō dicunt eum verum Deum,

l Erat lux vera , quæ illuminat omnem hominem venientē in hunc mundum .
m In mūdo erat, & mūdus per ipſum factus eſt, & mūdus eum non cognouit .

Hom.7. hic enim lux vera dicitur.Sed ſi illuminat omnem hominem venientem in hunc mūdum,qualiter tot ſine lumine permanſerūt? Non enim omnes cognouerūt Chriſti culturam.Illuminat igitur omnem hominem quantum ad eum pertinet , ſi autem quidā mentis oculos claudentes noluerunt recipere lucis huius radios, non a lucis natura obtenebratio eſt eis:ſed a malitia eorum qui eorum qui voluntarie priuant ſeipſos gratiæ dono , nam gratia quidem ad omnes effuſa eſt . Qui vero nolunt dono hoc frui,ſibiipſis hanc imputent cecitatem . A V G. Vel quod dicitur , ꝙ illumi-
De pec.mer. & rem.c.25. nat omnem hominem, ſic intelligimus, non quia nullus eſt hominum qui non illuminetur : ſed quia niſi ab ipſo nullus illuminatur. B E D A. Siue naturali ingenio, ſiue ſapientia diuina , ſicut enim nemo a ſeipſo eſſe , ſic etiam nemo a ſeipſo ſapiens eſſe poteſt. O R I. In Hom.Vel aliter.Non de his qui de occultis ſemi
Ho.2. in di. num cauſis in ſpecies corporales procedūt, debemus intelligere ꝙ illuminat hominem venientem in hunc mundum : ſed de his qui ſpiritualiter per regenerationem gratiæ quæ datur in baptiſmate in mundum veniunt inuiſibilem . Eos itaque vera lux illuminat qui in mundum virtutum veniunt , non eos qui in mundum vitiorum ruunt. T H E O. Vel aliter . Intellectus nobis traditus ac nos dirigens,qui & naturalis ratio nominatur,dicitur lux tradita nobis a Deo.Sed quidam male ratione vtentes,ſeipſos obſcurauerunt .
C
Tract.2.l.m m ¶ A V G.Lux quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum , huc venit per carnem : quia dum hic eſſet per diuinitatem a ſtultis, cæcis,& iniquis videri non poterat, de quibus ſupra dictum eſt:Tenebræ eam non compræhenderunt,& ideo dicitur:{In mūdo erat.} O R I. In Hom.Vt enim qui loquitur,dū
Hom . 2 . in diuer.locos. loqui ceſſat,vox eius eſſe deſinit & euaneſcit , ſic cœleſtis pater ſi verbum ſuum loqui ceſſauerit : effectus verbi,hoc eſt,vniuerſitas verbo condita non ſubſiſtet, non autem putes.quia ſic erat in mundo,quō in mūdo eſt terra,pecora,& homines:ſed quō artifex regēs quod fecit, vnde ſequit:{Et mundus ꝑ ipſum factus eſt. Non enim ſic fecit quō facit faber:q enim fabricat,extrinſecus eſt ad illud qđ fabricat Deus autē infuſus mūdo,fabricat vbiq; poſitus , & nō recedit ab aliquo,præſentia maieſtatis facit quod facit, & gubernat qđ facit: ſic ergo erat in mundo , quomodo per quem factus eſt mundus. CHRY . Et iterum,quia in mundo erat , ſed non vt mundi
D
Hom.7. contemporaneus,propter hoc induxit : Et mundus per ipſum factus eſt,per hoc & rurſus te deducens ad æternam exiſtentiam vnigeniti,qui enim audierit quoniam opus eius hoc totum , & ſi valde inſenſibiliter fuerit , cogetur concedere ante opera eſſe factorē. T H E O. Simul autem hic & Manichæi ſubuertit rabiem,qui ma-
Ibidem. lignum conditorem cūcta produxiſſe dicebat, nec nō & Arrij qui
Tract.2. filium Dei dicebat creaturam. A V G. Quid eſt autem:mundus per ipſum factus eſt?Cœlum terra,mare,& omnia quæ in eis ſunt, mundus dicitur . Iterum in alia ſignificatione, dilectores mundi, mundus dicuntur , de quo ſequitur:Et mundus eum non cognouit. Num enim cœli aut angeli,aut ſydera non cognouerunt creatorem,quem confitentur dæmonia , omnia vndique teſtimonium perhibuerunt.Sed qui non cognouerunt eum qui amando mundū dicti ſunt mundus . Amando enim mundum, habitamus corde in mundo.Nam qui non diligunt mundum , carne verſantur in mun
E do:ſed corde inhabitant cœlum,ſicut Apoſtolus dicit: Noſtra conuerſatio in cœlis eſt , amando igitur mundum , hoc appellari meruerunt vbi habitant . Quomodo enim cum dicimus mala eſt illa domus aut bona,non parietes incuſamus aut laudamus : ſed inhabitantes, ſic & mundum dicimus qui inhabitant mundum aman-
Hom.7. do. C H R Y . Qui autem Dei erant amici, eum cognouerunt, etiam ante corporalem præſentiam , vnde & Chriſtus ait : Quoniam Abraham pater veſter exultauit vt videret diem meum. Cū ergo nos interpellant Gentiles dicentes:Quid eſt quòd in vltimo tempore venit noſtram operaturus ſalutem, tanto tempore negligens nos?dicimus quoniam & ante hoc in mundo erat & prouidebat operibus ſuis, & omnibus dignis cognitus erat , & ſi eum mundus non cognouit , hi tamen quibus mundus non erat dignus,eū cognouerunt. Dicens autem . { Mundus eum non cognouit,} breuiter cauſam ignorantiæ præbuit . Mundum enim vocat homines , qui ſoli mundo affixi ſunt , & quæ mundi ſunt , ſapiunt . Nihil autem ita turbat mentem, vt liqueſieri amore præſentium .

m ¶ CHRY.

Hom.8. n ¶ CHRY. Dixit ꝙ mundus eum non cognouit de ſuperioribus loquens temporibus: ſed de reliquo ſermonẽ induxit ad Trac.2. prædicationis tempora, & ait. {In propria venit.} AVG. Quia ſcilicet omnia per ipſum facta ſunt. THEO. Vt per propria mundum intelligas, ſiue Iudeam quam pro hæreditate elegerat.

n In propria venit & ſui eũ non receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri his qui credunt in nomine eius. Qui

Homil.9. CHRY. In propria ergo venit, nõ gratia ſuæ neceſſitatis: ſed gratia beneficij ſuorum. Sed vnde venit qui omnia implet & vbique adeſt? Ea quidem quæ ad nos deſcenſione hic operatus eſt, quia enim in mundo exiſtens, non putabatur adeſſe, eo ꝙ nondum cognoſcebatur, dignatus eſt induere carnem. Manifeſtationem vero hanc & condeſcenſionem aduentum vocat. Miſericors autem exiſtens Deus omnia facit, vt nos ſecundum virtutem ſplẽdeamus, & propter hoc quidem nullum neceſſitate, ſuaſione vero & beneficijs volẽtes ad ſe attrahit, & propterea venientẽ eum hi quidem ſuſceperunt, alij vero non receperunt. Nullum enim vult inuitum neque coactum habere famulatum, inuitum enim trahi par eſt cum eo qui totaliter non ſeruit. Homil. 8. vnde ſequitur. {Et ſui eũ non receperunt.} Iudęos nunc ſuos dicit, vt populum peculiarem: ſed & omnes homines vt ab ipſo factos. & ſicut ſuperius pro communi verecundatus natura dicebat, quoniam mundus per ipſum factus conditorem non cognouit, ita & hic rurſus pro Iudæorum anxius in deuotione grauius ponit Tract.2. accuſationem dicens. {Et ſui eum non receperunt.} AVG. Si autem omnino nullus recepit, nullus ergo ſaluus factus eſt. Nemo enim ſaluus fiet, niſi qui Chriſtum recepit venientem. & ideo ad- Hom.9. dit. {Quotquot autẽ receperunt eum.} CHRY. Siue ſint ſerui ſiue liberi, ſiue Græci, ſiue Barbari, ſiue inſipientes, ſiue ſapientes, ſiue mulieres, ſiue viri, ſiue pueri, ſiue ſenes, omnes eodem digni facti ſunt honore. de quo ſequitur. {Dedit eis poteſtatẽ filios dei fieri.} AMBRO. Magna beniuolentia vnicus natus eſt, & noluit manere vnus, non timuit habere cohæredes, quia hæreditas eius Homil.9. non fit anguſta ſi eũ multi poſſederint. CHRY. Non autẽ dixit, quoniam fecit eos filios dei fieri: ſed dedit eis poteſtatem filios dei fieri, oſtendens quoniam multo opus eſt ſtudio, vt eam quę in baptiſmo adoptionis formata eſt imaginem incontaminatam ſemper cuſtodiamus. Simul aũt oſtendens quoniam poteſtatem hanc nullus nobis vel auferre poterit, niſi noſipſi auferamus. Si enim qui ab hominibus dominium aliquarum rerum ſuſcipiunt tantũ habẽt robur quantum fere hi qui dederunt, multomagis nos qui a Deo potimur hoc honore. Simul autem oſtendere vult, quoniam hæc gratia aduenit volentibus & ſtudentibus. Etenim in poteſtate eſt liberi arbitrij, & gratiæ operatione filios Dei fieri. THEO. Vel quia in reſurrectione filiationem perfectiſſimam conſequemur, ſecundum ꝙ Apoſtolus dicit, adoptionem filiorum Dei, expectãtes redemptionem corporis noſtri. Dedit ergo poteſtatem filios Dei fieri, ideſt, hanc gratiam in futura gratia conſequendi. CHRY. Et quia in hiſipſis ineffabilibus bonis, hoc quidem eſt Dei ſcilicet dare gratiam, illud vero hominis, ideſt, præbere fidem, ſubiungit. {His qui credunt in nomine eius.} Quid igitur non dicis nobis o Ioannes, quod eorum ſit ſuplicium qui eum non receperunt? quia nunquid iſto ſupplicio fiet maius quando præ iacente eis poteſtate filios Dei fieri non fiant, ſed volẽtes ſeipſos tanto priuant honore? ſed etiã inextinguibilis eos ſuſcipiet ignis, quod po- Tract.2. ſtea manifeſtius reuelabit. AVG. Credentes ergo quia filij Dei fiunt, & fratres Chriſti vtique naſcuntur. Nam ſi non naſcuntur, filij quomodo eſſe poſſunt? Sed filij hominũ naſcuntur vnũ ex ſanguine & ex voluntate viri & complexu coniugij. Illi autẽ quomodo naſcuntur ſubdit. {Qui non ex ſanguinibus,} tanq̃ ex maris & fęminæ. Sanguina vel ſanguines non eſt latinum: ſed quia Grece poſitum eſt pluraliter, maluit ille qui interprætabatur ſic ponere, & quaſi minus latine loqui ſecundum grammaticos, & tamen explicare veritatem ſecundum auditum infirmorum. Ex ſanguinibus enim maris & fęminæ homines naſcuntur. BEDA. Sciendũ etiam eſt, quia in ſcripturis ſanctis ſanguis cũ dicitur pluraliter, peccatum ſignificare ſolet. vnde. Libera me de ſanguinibus. AV- Tract.2. GVST. In eo autem quod ſequitur. Neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, carnem pro fęmina poſuit, quia de coſta facta cum eſſet, Adam dixit. Hoc nunc os de oſſibus meis, & caro de carne mea. Ponitur ergo caro pro vxore, quomodo aliquando ſpiritus pro marito: quia ille imperare debet, iſta ſeruire. Quid enim peius eſt domo, vbi fęmina habet imperium ſuper virum? Hi ergo neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, ſed ex Deo nati ſunt. BEDA. Carnalis enim figulorũ generatio a complexu coniugij duxit originẽ. at vero ſpiritualis ſpiritusſancti gra- Hom. 9. tia miniſtratur. CHRY. Hoc aũt narrat Euangeliſta, vt vilitatẽ & humilitatẽ prioris partus qui eſt per ſanguinẽ & voluntatẽ carnis addiſcẽtes, & altitudinẽ ſecundi, qui p gratiã & nobilitatẽ eſt

F cognoſcẽtes, magnã quandã hic ſuſcipiamus intelligentiam & dignã dono ipſius q genuit, & multũ poſt hoc ſtudiũ demonſtremꝰ. o ¶ AVGV. Cum dixiſſet. Ex Deo nati ſunt, quaſi ne mirare- Tract.2. mur & horreremus tantam gratiam & nobis incredibile videretur: quia homines ex Deo nati ſunt, quaſi ſecuritatem faciens, ait.

non ex ſanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex volũtate viri, ſed ex deo nati ſunt.

o Et verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis.

{Et verbum caro factum eſt.} Quid ergo miraris quia homines ex deo naſcũtur? attende ipſum deum ex hominibus natũ. Tract.2. CHRY. Vel aliter. Cum dixiſſet, quoniã ex Deo nati ſunt qui ſuſceperunt eum, huius honoris poſuit cauſam, hoc ſcilicet verbum fieri carnẽ. factus eſt enim proprius filius Dei hominis filius, vt filios hominum faciat filios Dei. Cum autem audieris. Quoniam verbum caro factum eſt: ne turberis, neq; G enim ſubſtãtiam conuertit in carnem. hoc enim vere impium eſt intelligere: ſed manens quod eſt, ſerui formam aſſumpſit. Quia enim ſunt qui dicunt, quoniam fantaſmata quędam fuerint omnia quæ incarnationis ſunt eorum blaſphemiã deſtruens, hanc dictionem. Factum eſt, poſuit. non tranſmutationem ſubſtantiæ: ſed carnis verę aſſumptionem repręſentare volens. Si vero dixerint, quoniam Deus omnipotens eſt, quare & in carnem tranſmutari non potuit? Dicemus quòd tranſmutari ab illa incommutabili natura omnino procul eſt. AVGVS. 15. de Tri. Sicut autem verbum Cap.11. noſtrum vox quodammodo corporis fit aſſumẽdo eam in qua manifeſtatur ſenſibus hominum, ſic verbum Dei caro factum eſt, aſſumendo eam in qua & ipſum manifeſtaretur ſenſibus hominum. Et ſicut verbum noſtrum fit vox nec mutatur in vocem, ita verbum Dei caro quidem factum eſt, ſed abſit vt mutaretur in carnẽ, aſſumendo quippe illam nõ in eam ſe cõſumendo, & hoc noſtrum vox fit: & illud caro factum eſt. EX geſtis concilij epheſini. Sermo etiam quem proferimus quo in alterutris locutionibus vtimur ſermo eſt incorporeus, non aſpectui ſubiectus, non tactu tra- H ctabilis: ſed cum ſermo induerit litteras & elementa, viſibilis fit, aſpectu comprehenditur, tactu tractatur: ſic & verbum Dei quod naturaliter inuiſibile & viſibile fit & quod natura incorporeum eſt, inuenitur eſſe tractabile. ALCVI. Cum etiam credamus animam incorpoream corpori coniungi: vt ex his duobus fiat vnus homo: facilius poſſumus credere diuinam ſubſtantiam incorpoream animæ in corpore coniungi in vnione perſonæ, ita vt verbum in carnem nõ ſit conuerſum, nec caro in verbum, cum nec corpus in animam, nec anima conuertatur in corpus. THEOPHI. Apollinarius autem Laodicenſis in hoc verbo hæreſim ſtatuit: dicebat enim quòd Chriſtus animam rationalem non habuit, ſed tantum carnem habens, diuinitatem pro anima Cap.9. quæ corpus dirigit & gubernat. AVGVST. contra Ser. Ariani. Si autem mouentur in eo quod ſcriptum eſt, quòd verbum ca- I ro factum eſt, nec ibi anima nominatur, intelligant carnem pro homine poſitam, a parte totum figuratę locutionis modo, ſicuti eſt, Ad te omnis caro veniet. Item ex operibus legis, quòd non iuſtificabitur omnis caro, quod apertius alio loco dicitur, Non iuſtificabitur homo ex operibus legis. Sic itaque dictum eſt. Verbum caro factum eſt. ac ſi diceret. Verbum homo factum eſt. THEOPHIL. Euangeliſta volens oſtendere inenarrabilem dei condeſcenſum, carnem commemorat, vt illius admiremur miſericordiam, quoniam propter noſtram ſalutem quod omnino remotũ, & diſtans eſt ab eius natura, aſſumpſit. ſ. carnem, anima nãq; habet aliquam propinquitatem ad Deum. Si autem verbum incarnatum eſt, & humanam animam non aſſumpſit, ſequeretur quòd adhuc animæ noſtræ curatę non eſſent, quod enim non aſſumpſit, non ſanctificauit. Et qualis deriſio, cum anima prius peccauerit, vt carnem aſſumendo ſanctificauerit, quod eſt principalius infirmum relinqueret? Subuertitur ex hoc dicto Neſtorius, qui dicebat quòd nõ Deus verbum ipſe factus eſt homo ex ſacro con- K ceptus ſanguine virginis: ſed verbo peperit hominem, qui ois virtutis donatus erat ſpecie, & dei verbum illi erat coniunctum, & ex hoc duos filios aſſerebat, vnum natum de virgine ſcilicet hominem, alterum de Deo ſcilicet Dei filium homini illi coniunctum, & ſecundum gratiam, habitudinem & amorem. Contra quem Euangeliſta dixit, quòd ipſum verbum factum eſt homo, non quòd verbum inueniens hominem virtuoſum ſe ſibi coniunxerit. CIRY. Epiſt.8. ad Neſtorium. Carnem enim animatam anima rationali vniens verbum ſibi ſecundum ſubſiſtentiam ineffabiliterque & intelligibiliter factus eſt homo, & appellatus eſt filius hominis, non ſecundum voluntatem ſolam aut beneplacitum: ſed neque in aſſumptione perſonæ ſolius diuerſæ quidem quo ad vnionem collatæ naturæ, vnus autem ex ambobus Chriſtus & filius, non quaſi differentia naturarum interempta propter adunationem. THEO. Addiſcimus ergo per hoc q̄d dicitur. {Verbum caro factum eſt:} quia ipſum verbum eſt homo, & filius Dei exiſtens factus eſt filius mulieris;

lieris quæ principaliter Dei genitrix nuncupatur, tanquam Deũ Ante med. in carne genuerit. HYLA. x. de Tri. quidam autem volentes vnigenitum Deum qui in principio apud Deum erat Deus verbum, non ſubſtantiuum Deum eſſe, ſed ſermonem vocis emiſſæ, vt quod loquentibus verbum ſuum, hoc ſit patri Deo filius, argute ſubripere volunt: ne ſubſiſtens verbum Deus, & manẽs i forma Dei Chriſtus homo natꝰ ſit, vt cum hominem illum humanæ potiꝰ originis cauſa q̃ ſpiritualis cõceptionis ſa-

p Et vidimus gloriam eius gloriam quaſi vnigeniti a patre, plenum gratiæ & veritatis.

q Ioannes teſtimonium perhibet de ipſo, & clamat dicens.

cramentum animauerit, non Deus verbum hominem ſe ex partu Virginis efficiẽs extiterit: ſed vt in Prophetis ſpiritus Prophetiæ, ita in Ieſu verbum Dei fuerit. Et arguere nos ſolent, ꝙ Chriſtum dicamus eſſe natum non noſtri corporis atque animæ hominẽ, cũ nos uerbum carnẽ factum, noſtræ ſimilitudinis natũ hominẽ prædicemus, ut uere Dei filius vere filius hois natus ſit, & ut p ſe ſibi aſſumpſit ex uirgine corpus, ita ex ſe ſibi animã aſſumpſit, quæ utique ab homine nunquam gignentium originibus præbetur, & cũ ipſe ille filius hominis ſit, q̃ ridicule pręter Dei filium qui uerbum caro factum eſt, alium neſcio quem tanquàm Prophetam uerbo Dei animatum prædicabimus, cũ dominus Ieſus Chriſtus & Dei Hom. 10. filius & hominis filius ſit. CHRY. Ne autem ab eo quod dictum eſt: Verbum caro factum eſt, inconuenienter ſuſpiceris uerſionẽ illius incorruptibilis naturæ ſubdit: {Et habitauit in nobis.} Quod enim habitat, non idem eſt cum habitaculo: ſed aliud, aliud autem dico ſecundum naturam, unione uero & copulatione unũ eſt Deus uerbum caro, neque confuſione facta neque deſtructione ſubſtantiarum. ALCVINVS. Vel habitauit in nobis, ideſt, in- Homi.11. ter homines conuerſatus eſt.

p ¶ CHRY. Cum dixiſſet, filii Dei facti ſumus, & non aliter q̃ per hoc, uerbum caro factum eſt, rurſus ipſius dicit & aliud lucrum: {Et uidimus gloriã eius,} quam utique non uidiſſemus, niſi per conſortium humanitatis uiſus eſſet nobis. Si enim Moyſi non ſuſtinuerunt faciem glorificatam uidere: ſed uelamine opus fuit, qualiter diuinitatem nudam exiſtentem, inacceſſibilem etiam ipſis ſuperioribus uirtutibus, nos lutei & terreſtres ſufferre poſſemꝰ? AVG. Vel aliter: Quia uerbum caro factum eſt & habitauit in Tract.2. nobis. Iſta natiuitate collyrium fecit, unde tergerentur oculi cordis noſtri, ut poſſimus uidere maieſtatem eius per eius humanitatem, & ideo dicitur: {Et uidimus gloriã eius.} Gloriam eius nemo poſſet uidere, niſi humilitate carnis ſanaretur. Irruerat enim homini quaſi puluis in oculum de terra, oculus iſte ſauciatus erat, & terra illuc mittitur ut ſanetur, caro te obcęcauerat, caro te ſanat. Carnalis enim anima facta erat, conſentiendo carnalibus affectibus, inde fuerat oculus cordis cæcatus, medicus fecit tibi collyrium, quoniam ſic uenit ut de carne uitia carnis extingueret. Verbum enim Hom.11. caro factum eſt, ut poſſis dicere: Vidimus gloriam eius. CHRY. Subdit, autem: Quaſi unigeniti a patre: quia multi Prophetarum glorificati ſunt, puta Moyſes, Helias, Hæliſeus, & alii multi quicumque miracula oſtenderunt: ſed & angeli hominibus apparentes, & eam quæ eſt propriæ naturæ coruſcantem lucem manifeſtantes, ſed Cherubin & Seraphin cum multa gloria uiſa ſunt à Propheta. Ab omnibus his nos adducens Euangeliſta, & ſupra omnem naturam, & conſeruorum noſtrorum claritatem erigens mẽtem, ad ipſum nos perducit uerticẽ. q. d. Non ut Prophetæ aut alterius hominis uel angeli aut archãgeli, aut alicuius ſuperiorũ uir- Di.18.Mo. cap.4. tutum eſt gloria quã uidimus: ſed quaſi ipſius dñatoris, ipſiꝰ regis, ipſius naturalis filii unigeniti. GRE. In ſacro enim eloq̃o, Sicut & Quaſi, aliquãdo non pro ſimilitudine ponitur, ſed pro ueritate, unde & iſtud. {Quaſi unigeniti a patre.} CHRY. Ac ſi diceret, Vidimus gloriam qualem decebat & conueniens eſt habere unigenitum & naturalem filium. Conſuetudo enim multorum, regem ualde ornatum uidentium, ubi cum aliis enumerantes non poſſunt uniuerſam repræſentare claritatem, hoc inducũt, Quid oportet multa dicere? quaſi rex ibat: ſic & Ioannes dicit. Vidimus gloriam eius, gloriam quaſi unigeniti a patre. Angeli enim apparentes ut ſerui & dominum habentes omnia agebant, ipſe uero ut dominus cum humili forma apparens: ſed & creaturæ dominum cognouerunt, ſtella magos uocans, angeli paſtores, puer exultans in utero, ſed & pater teſtatus eſt de cælis, & paraclitus ſuper ipſum aduenit, ſed & ipſa rerum natura omni tuba clarius clamauit, quoniam rex cœlorũ aduenerat. Etenim dæmones fugiebãt, infirmitatis ſpecies ſoluebantur, mortuos dimittebant ſepulchra, & animas Hom.2.in diu. locos. a malitia ad uirtutis uerticem agebat. Quid utique quis dicat p̄ceptorum Philoſophiam, cæleſtium legum uirtutem, angelicę urbanitatis bonam ordinationem? ORI. In Hom. Eius autem q̄d ſequitur, Plenum gratiæ & ueritatis, duplex intellectus eſt. Poteſt enim de humanitate ac diuinitate incarnati uerbi accipi, ita ut plenitudo gratiæ referatur ad humanitatem, ſecundũ quam Chri-

A ſtus caput eſt Eccleſiæ, & primogenitus creaturæ vniuerſæ, quoniam maximum & principale gratiæ exemplum, qua nullis præcedẽtibus meritis homo efficitur Deus, in ipſo primordialiter manifeſtum eſt. Poteſt etiam plenitudo gratiæ Chriſti de ſpirituſancto intelligi, cuius ſeptiformis operatio humanitatem Chriſti impleuit. Plenitudo vero veritatis ad diuinitatem refertur. Si vero plenitudinem gratiæ & veritatis de nouo teſtamento mauis intelligere, nõ incongrue pronũciabis ple- To.2.in Io

Hic erat quem dixi, qui poſt me venit, ante me factus eſt, quia prior me erat.

r Et de plenitudine eiꝰ nos omnes accepimus, & gratiam pro

nitudinem gratiæ noui teſtamenti eſſe per Chriſtum donatam, & legalium ſimbolorum veritatem in ipſo eſſe impletam. THEO. Vel Plenum gratia, prout eius verbum gratioſum erat, dicente Da- B uid. Diffuſa eſt gratia in labijs tuis. Et veritate ſecundum quòd Moyſes & Prophetæ loquebantur, aut operabantur in figura, Chriſtus autem cum veritate.

q ¶ ALCVIN. Dixerat ſuperius fuiſſe miſſum hominem ad Homi.13. perhibendum teſtimonium, hic determinat teſtimonium ſuum, quod manifeſte præceſſor pronũciauit, vnde dicitur. {Ioãnes perhibet teſtimonium de ipſo. CHRY. Vel aliter hoc inducit, ac ſi Hom.12. dicat. Non eſtimetis quòd nos qui fuimus cum eo multo tempo- ſparſim. re & menſę ipſius communicauimus, propter gratiam hoc teſtamur, quia Ioannes qui antea eum non viderat, nec ei commoratus fuerat, ei teſtimonium perhibebat. Multoties autem Euangeliſta reuoluit eius teſtimonium: quia multam admirationem huius viri habebant Iudæi. Et alij quidem Euangeliſtæ antiquorum meminerunt Prophetarum dicentes. Hoc factum eſt vt impleatur quod dictum eſt per Prophetam. Hic autem altiorem & recentiorem teſtem inducit, non intendens a ſeruo dominatorem facere fi- C de dignum: ſed auditorum imbecillitati condeſcendens. Quemadmodum enim niſi ſerui formam aſſumpſiſſet, non ita facile ſuſceptibilis factus eſſet, ita niſi ſerui voce auditum cõſeruorum præexcitaſſet, nequaquam multi Iudæorũ verbum Chriſti ſuſcepiſſent. Sequitur. {Et clamat} ideſt, cũ propalatione, cũ libertate, ſine ſubtractione omnia prædicat. Non autem a principio dixit, quoniam hic eſt filius Dei vnigenitus nauralis: ſed clamat dicens. {Hic erat quem dixi, qui poſt me venit, ante me factus eſt, quia prior me erat.} Quemadmodum enim matres auium, non confeſtim pullos ſuos volationem docent: ſed primo quidem extra nidum educũt, poſtea vero aliam multo velociorem volationem apponunt: ſic & Ioannes, non confeſtim Iudæos ad alta duxit: ſed interim paululũ a terra eos euolare docuit dicẽs, quòd Chriſtus melior eo erat q̄d non paruum interim erat. Et vide qualiter ſapienter inducit teſtimonium. non enim ſolum apparentem Chriſtum mõſtrat, ſed & antequam apparuiſſet eum prædicat. Quod ſignificatur in hoc D quod dicit. Hic erat de quo dixi. Hoc autem fecit vt facile ſuſceptibilis eſſet Chriſtus hominum mẽte iã præce detenta, vt ab alijs quæ de eo dicta erant, & nihil ad hoc humilitas habitus noceret. Ita enim humili & communi omnibus forma Chriſtus vtebatur, ut ſi ſimul & verba hæc audiſſent de eo, & eum cõſideraſſent, Ioannis teſtimonium deriſiſſent. THEO. Dicit autem. Qui poſt me venit, videlicet ſecundum tempora natiuitatis, ſex enim menſibus Hom.13. prior Chriſto Ioannes erat ſecundum humanitatem. CHRY. Vel hoc non dicit de ea generatione quæ eſt ex Maria. Iam enim natus erat Chriſtus quando hæc a Ioãne dicebantur: ſed de aduentu eius ad prædicationem. Dicit autẽ. Ante me factus eſt, ideſt clarior eſt & honorabilior, ac ſi dicat. Non quia prior veni ad prædicandum, ex hoc maiorem me eſſe illo exiſtimetis eſſe. THEO. Arriani vero hanc literam ſic exponunt, volentes oſtendere quòd Dei filius nõ eſt a patre genitus: ſed factus, ſicut vna alia creatura. AVGVST. Non ergo intelligitur, factus eſt antequam ego eſ- Tract.3. ſem factus: ſed antepoſitus eſt mihi. CHRY. Si autem quod dicitur. Ante me factus eſt, de productione ad eſſe intelligeretur, ſu- E perfluum eſſet quod additur. Quia prior me erat. Quis enim eſt ita inſipiens vt ignoret, quoniam ex quo ante eum factus eſt, prior eo erat? quia ante me factus eſt, ergo quod dicit. Ante me factus eſt, de honore intelligitur. hoc enim quod futurum erat, factum dicit: quia conſuetudo erat antiquorum Prophetarũ, de futuris, quaſi de iam præteritis loqui.

r ¶ ORIG. Sermo iſte in perſona Baptiſtæ de Chriſto teſtan- Tom. 6. in tis prolatus eſt, quod plurimos fallit, ex hinc vſque illuc ille enar- Ioan. rauit, credẽtes in perſona Ioannis Apoſtoli recitari. Inconſequẽs autem eſt putare ſubito & quaſi intempeſtiue interrumpi Baptiſtæ ſermonem ex verbo diſcipuli & cuiq; ſcienti percipere dictorum collationẽ, & in propatulo conſtat ſeries dicti. Dixerat enim ob hoc {Ante me factus eſt:} quia prior me erat. Ex hoc autẽ coniecto priorem me fore, quòd ex eius plenitudine, ego quidẽ & ante me Prophetę accepimus gratiam ſecundam pro prima. Pertigerunt enim & illi poſt figuras, per ſpiritum ad veritatis ſpeculationem,